

vrstili posestniki imenovanega gradu, a od leta 1601. do 1775. so imeli neprestano Tivole očetje jezuiti, ki so tu pogostovali svoje prijatelje in dobrotnike. Potem je rabil grad za vojašnico in bolnico, dokler ga ni naš presvetli cesar Frančišek Jožef I. podaril maršalu Radeckemu. Ko je po smrti slavnega vojskovođe pripadel grad cesarski rodovini, prodalo ga je Njega ces. Veličanstvo ljubljanskemu mestu leta 1864.

Četrta razprava prof. *J. Wallnerja* „Ljubljansko šolstvo pred reformami Marije Terezije“ prinaša doneske za zgodovino ljubljanskih šol od leta 1543. do leta 1761. iz virov stare mestne registrature. Na konci je objavil prof. *S. Rutar* štiri pisma iz vaticanskega arhiva iz leta 1593., in sicer prvi dve škofa Ivana Tavčarja o ustanovitvi jezuitskega samostana v Ljubljani, tretje o protestu kranjskih stanov proti samovoljnemu zapiranjju meščanov, in četrto o pritožbi Ivana Jurija pl. Schenkenthurma na sv. Očeta proti krškemu škofu, da je dve posestvi na Kranjskem podelil protestantovskemu plemiču. Znamenita sta prva dva lista, zakaj iz njiju vidimo, da je namerjal škof Ivan Tavčar frančiškanski samostan v Ljubljani in dohodke samostana v Bistri izročiti očetom jezuitom.

V prirodoznanskem delu izvestij nadaljuje prof. *F. Seidl* svojo obširno razpravo o podnebji kranjske dežele, in sicer o vlažnosti zraka in oblačnosti ter navaja mesečno in letno število oblačnih dnij in njih izpremembe. V drugi razpravi opisuje prof. *W. Voss* vse doslej znane rudnine na Kranjskem na podlagi dotičnega slovstva in svojega opazovanja. Po tem ima Kranjska 56 rudnin, primeroma majhno število, ker ne seza kakor sosedne dežele v ozemlje rudovitih prvotvornih Alp. Naposled nahajamo kot dodatek višinski seznam vseh tistih krajev na Kranjskem, ki so bili doslej natančno merjeni in pri tehniškem niveliranju določeni. Gotovo bodo te „fiksne točke“ prof. *S. Rutarja* ustrezale vsem prijateljem kranjskega domoznanstva.

Slovanska knjižnica. Kakor smo poročali že zadnjič, priobčila je »Slovanska knjižnica« v svojem 6. in 7. snopiču povest „Stara Romanka“, spisal *E. Orzeszkova*; sedaj pa je izšel še 8. snopič, ki prinaša dve povesti: „Mali Zlatko“, češki spisal *Jos. D. Konrad*, preložil *Vekoslav Benkovič*, in „Pogumnim Bog pomaga“, božična pripovedka, ruski spisal *P. N. Polevoj*, preložil *J. J. Kogej*. Mimo tega čitamo dve pesmi, kateri je iz ruščine po Nekrasovu prevedel *Iv. Vesel-Vesnin*, in zvano pesem „Slovan jsem“ v češkem izvirniku. — Kar se tiče „Stare Romanke“, samó poudarjamo, da je ta povest brez dvojbe najboljša delo, kar jih je doslej priobčila „Slovanska knjižnica“; na to povest naj bodo še izrečno opozorjeni tisti čitatelji, ki ljubijo psihološke studije v pripovedni obliki. Nam se vidi povest krasno koncipirana in dovršeno izvedena. Tudi njen jezik je izredno lep, takó da se samó čudimo, kakó je mogel isti prelagatelj priobčiti v 8. zvezku prevod „Malega Zlatka“ v tolikanj slabši slovenščini! Sploh smo že v zadnji številki pograjali nekatere oblike, s katerimi se ne strinjamo in se tudi nikoli ne bomo, danes pa g. urednika „Slovanske knjižnice“ še posebe prosimo, naj skrbi za čistejši jezik. Zakaj bi n. pr. pisali „zaupiti n ad kom“ namesto „na koga“? Na strani 11. (8. zv.) čitamo, da je kakih dvajset mož, nekaj žensk in otrok letelo k bližnjim skalinam. Na str. 14. se govori o osamljeni koči, na str. 15. o pohujšanem (?) pokanji sovražnih pušk. Sploh pa se za „Malega Zlatka“ nismo prav nič ogreli. Dókaj lepša je povest „Pogumnim Bog pomaga“, dasi je tudi v nji precěj slovniških in stilistiških hib. „Slovanska knjižnica“ naj skrbi za lep, pravilen, vzoren jezik, tedaj je bomo še mnogo bolj veseli, nego smo je sedaj. Poročilce sklepamo z iskreno željo, da bi si zaslužna knjižnica pridobila čimdalje več prijateljev in čitatelev!

Iz odborove seje »Matiice Slovenske« dné 21. grudna m. l. Visoka c. kr. deželna vlada je potrdila izpremenjena pravila, kakor jih je odobril zadnji véliki zbor.

Matičarji jih prejmo natisnjena z letošnjimi knjigami vred. — »Matičin« častni član baron Andrej Winkler je v laskavem pismu zahvalil »Matico«, da ga je izvolila za častnega člana in mu izročila diplomó. — Odborniku dr. Tavčarju se izreče zahvala, ker je »Matico« zastopal pri Gunduličevi slavnosti. — Blagajnikovo poročilo o hišnih popravah in poročilo o Knezovi zapuščeni se vzprejme na znanje. Zapuščina znaša 29664 gld. 72 kr. in bode nesla blizu 1200 gld obrestij na leto. Razpisati je takoj z obrokom do zadnjega dné mešeca vélikega travna 1894. leta nagrado primernemu spisu. — Poročilo tajnikovo o natiskavanji letošnjih knjig se odobri brez ugovora. — Vzprejmó se takisto brez ugovora vse nagrade. — Določi se založna cena letošnjim knjigam (»Letopis« 1 gld., »Z ognjem in mečem« III. in IV. del 1 gld. 50 kr., »Goriška« II. del 50 kr.). — Sklene se načelno pritrđiti ponudbi g. dr. K. Štreklja, da »Matica« izdá njegovo zbirko národnih pesmij, toda v zmislu oprávilnega reda mora »Matica« rokopis prej dobiti v pregled in presojo. Národno blagó, katero hrani »Matica«, posodi se mu na njegovo prošnjo v porabo. — »Matica« vzprejme dr. Glaserjevo »Zgodovino slovenskega slovstva«. Zgodovino je izdati v treh zaporednih zvezkih, izmed katerih izide prvi kot društvena knjiga 1894. leta. — Urednik »Letopisu« bode zopet prof. A. Bartl. — Vzprejme se na znanje poročilo o izpremembah v poverjeništvu. — Kužničnici je od poslednje seje priraslo 184 knjig, zvezkov in časopisov. — Sklene se prof. L. Legerju v Parizu, ki hoče »Matico« in njene knjige oceniti v ondotnih strokovnih listih, poslati novejših društvenih knjig. — Lavtarjeva »Geometrija za učiteljišča« je v prvem natisku že pred leti popolnoma pošla, zató se sklène iz nova v pretresovanje vzeti drugi natisek. — Za lansko leto je plačalo 2003, za letos 2058 letnikov. Od zadnje seje je pristopilo društvu novič ali na novo 152 društvenikov, in sicer 2 ustanovnika, 137 letnikov in 13 naročnikov.

Slovensko gledališče. Minulega meseca so bile v deželnem gledališči ljubljanskem te-le predstave, h katerim je treba prišteti še premijero Weberjevega »Čarostrelca« (»Der Freischütz«, spisal Fr. Kind, preložil A. Funtek) dné 28. grudna m. l.: Dné 1. prosinca se je predstavljal izvirni igrokaz »Otok in Struga«, katerega je po znani lepi noveli dr. Ivana Tavčarja (glej našega lista prvi letnik, 1881.) dramatiziral Ig. Borštnik. Igrokaz je ugajal, ker je spretno in efektno zgrajen; ugajal pa bi nam bil še dosti bolj, da so se nekateri prizori okrajčali. — Krasni Weberjev »Čarostelec« se je uprizoril doslej vsega skupaj štirikrat (dné 28. grudna, dné 4., 10. in 21. prosinca) ter je vselej napolnil gledališče do zadnjega prostora. Agato je pela, razven pri predstavi dné 4. prosinca, ko je z lepim uspehom gostovala gospodičina *Josipina Jamnicka* iz Zagreba, gospodičina *Leščinska*, kateri je občinstvo pri predstavi dné 10. prosinca priredilo presérno in sijajno ovacijo; kot Anka je nastopila gospodičina *E. Řiha*, druge partije pa so-si razdelili gospodje *Beneš*, *Nolli*, *Perdan*, *Rus* in *Vašiček*. Vse predstave te opere so bile izborne, zakaj solisti so brez izjeme do cela zadoščali svojim ulogam in krepko jih je podpiral zbor, ki je vreden, da ga še posebe pohvalimo. Mnogo priznanja si je tudi pridobila spretna uprizoritev Volčjega brezdna s prirodnim slapom. — Sicer so bile še nekatere reprize, takó dné 7. prosinca popoldne burka »Slovenec in Nemeec« (da bi je ne bilo!), zvečer »Snegulčica in škratje«, dné 18. prosinca opera »Prenočišče v Granadi«, dné 21. prosinca popoldne burka »Vrban Debeluhar«, dné 24. prosinca »vesela« igra »Kdor se poslednji smeje« in »Cavalleria rusticana«, dné 27. prosinca pa »Fedora«. Mimo tega se je dné 13. prosinca predstavljal izviren igrokaz v štirih dejanjih »Premogar«, spisal dr. *Ž. Vošnjak*. Mi bi te igre ne obsodili popolnoma, kakor jo je obsodil nekov slovenski list, nego poudarjamo, da ima igrokaz lepo, hvaležno snov in nekatere uprav dramatiške prizore, takó v tretjem dejanji. Marsikaj je seveda slabo podprto in tudi neverjetno, toda z nekaterimi popravki oziroma dostavki